

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/112/2020
Identifikačné číslo spisu: 5318200585
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5318200585.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. Y., bývajúceho v Y., P. č. XXX, 2/ M. Y., bývajúcej v Y., P. č. XXX, zastúpených advokátom JUDr. Vladimírom Durajom, so sídlom v Čadci, Sládkovičova 1700, proti žalovanému Ing. B. O., bývajúcemu v O. K., A. XXXX/XX, zastúpenému advokátskou spoločnosťou ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s.r.o., so sídlom v Žiline, Závodská cesta 3911/24, IČO: 36 864 455, o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 16C/14/2018 o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 21. novembra 2019, č. k. 9Co/125/2019 - 149, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/, 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. decembra 2018 č. k. 16C/14/2018 - 92 určil, že nehnuteľnosti a to: rodinný dom súp. č. XXX stojaci na parcele CKN č. XXXXX/X a parcela CKN č. XXXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 282 m², parcela CKN č. XXXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 492 m² a parcela CKN č. XXXXX - záhrady o výmere 656 m², zapísané na LV č. XXXX v katastrálnom území Y., nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného na základe zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 2.12.2012 - V XXXX/XXXX zo dňa 10.12.2012 (výrok I.). Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov konania vo výške 100% (výrok II.). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (výrok III.).

1.1. Vec právne posúdil s poukazom na § 137 písm. c/ CSP, § 657, § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP.

1.2. Výkonaným dokazovaním mal súd preukázané, že v tomto konaní je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, nakoľko právny vzťah medzi stranami sporu je sporný, žalobcovia 1/, 2/ sa nachádzajú v právnej neistote, keď záložné právo v prospech žalovaného ako záložného veriteľa je dlhodobo evidované v evidencii katastra nehnuteľnosti, pričom zmluva o pôžičke, od ktorej sa odvíja

zmluva o zriadení záložného práva k sporným nehnuteľnostiam je podľa žalobcov 1/, 2/ fiktívna. Naviac keď v tomto konaní bolo preukázané, že žalovaný oznámil žalobcom 1/,2/, že sa bude domáhať uspokojenia pohľadávky predajom založených nehnuteľností a na liste vlastníctva je poznamenané aj oznámenie o začatí výkonu záložného práva v prospech žalovaného. Rozhodnutím súdu sa odstráni stav právnej neistoty, a to či nehnuteľnosti sú zaťažené záložným právom. Konštatoval, že výrok vyslovenia ktorého sa žalobca domáha, je spôsobilý na zápis v katastri nehnuteľnosti.

1.3. Z vykonaného dokazovania mal ďalej za preukázané, že medzi synom žalobcov a žalovaným bola uzatvorená písomná zmluva o pôžičke na sumu 90.000,- eur avšak v tomto konaní nemal súd zo strany žalovaného jednoznačne preukázané, že sumu 90.000,- eur, tak ako bolo zmluvnými stranami dohodnuté, žalovaný aj skutočne vyplatil, preto podľa názoru súdu prvej inštancie, žalovaný neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojich skutkových tvrdení. Konštatoval, že vzhľadom k tomu, že zmluva o pôžičke je reálny kontakt, kde sa vyžaduje, aby finančná hotovosť aj bola reálne odovzdaná, pričom v tomto konaní to preukázané nebolo, súd mal za to, že vzťah z pôžičky uzatvorený medzi žalovaným a synom žalobcov nevznikol (viď, rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/238/2010). Ak vzťah medzi žalovaným a synom žalobcov 1/, 2/ zo zmluvy o pôžičke nevznikol, neexistujúci právny vzťah nie je možné zabezpečiť zmluvou o zriadení záložného práva. Z uvedeného mal za to, že nie je žiaden právny dôvod, aby záložné práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcov 1/, 2/ boli naďalej evidované v katastri v prospech žalovaného a preto návrhu žalobcov 1/, 2/ v celom rozsahu vyhovel.

1.4. K vyslovenej námietke premĺčania na zaplatenie sumy 75.000,- eur a následne z tohto dôvodu aj premĺčania záložného práva touto námietkou sa súd nezaoberal, nakoľko v tomto konaní nemal preukázané, že zo strany žalovaného došlo k vyplateniu sumy 75.000,-eur. Konštatoval, že uvedená námietka by bola opodstatnená, ak by v konaní bolo preukázané, že žalovaný si svoju povinnosť zo zmluvy o pôžičke v celom rozsahu splnil, čo v danom prípade preukázané nebolo.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 21. novembra 2019, sp. zn. 9Co/125/2019 rozsudok súdu prvej inštancie bez nariadenia pojednávania podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a žalobcom priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci a vykonal potrebné dokazovanie a následne dospel k správnym skutkovým a právnym záverom.

2.2. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalovaného doplnil, že samotný žalovaný vo svojom vyjadrení a výpovedi uviedol, že pokiaľ v komunikácii medzi ním, žalobcami a ich synom boli po tom, čo dňa 3. júna 2013 došlo k splateniu čiastky pôžičky vo výške 12.500,- eur, spomenuté peňažné čiastky 15.000,- eur, 7.000,- eur, 8.000,- eur a pod. (podľa obsahu spisu 10.000,- eur), išlo o návrhy syna žalobcov na splatenie zvyšnej časti pôžičky v jednotlivých splátkach, s ktorými súhlasil, avšak tieto v žiadnom prípade nedosahujú zvyšok ním údajne poskytnutej pôžičky 77.500,- eur. Konštatoval, že z výpovede žalovaným navrhnutého svedka Antona Turičika pritom vyplýva, že nemal vedomosť o tom, že by žalovaný synovi žalobcov odovzdal sumu 90.000,- eur, keďže tento mu mal povedať len, že si ich od neho požičal a len túto skutočnosť mohlo potvrdiť podľa neho ďalších osem ľudí. Vzhľadom k tomu, že zmluva o pôžičke má reálnu (nielen konsenzuálnu) povahu, na vznik záväzkového vzťahu nestačí jej uzavretie, ale vyžaduje sa aj reálne odovzdanie peňazí veriteľom dlžníkovi, čo výpoveďou svedka v časti 77.500,- eur nebolo potvrdené, t. j. v tejto časti nebol potvrdený ani vznik záväzkového vzťahu medzi žalovaným a synom žalobcov, z ktorého peňažná pohľadávka by mohla byť zabezpečená záložným právom. Čo sa týka ďalšieho svedka Ing. M. I., tento taktiež priamym svedkom odovzdania sumy 90.000,- eur žalovaným synom žalobcov nebol a o pôžičke vedel len sprostredkovane od syna žalobcov.

2.3. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k ďalšej odvolacej námietke žalovaného týkajúcej sa účelovosti výpovedí svedkov navrhnutých na výsluch zo strany žalobcov doplnil, že na ňu nemôže prihliadnuť, vzhľadom k tomu, že ako prostriedok procesnej obrany nebola uplatnená v konaní pred súdom prvej inštancie a žalovaný ani len netvrdil, nieto preukazoval, že ju bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie, keď vzhľadom na predtým uvedené je pre posúdenie veci irelevantná.

3. Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z

ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žiadal, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a dovolateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

3.1. K vade podľa § 420 písm. f/ CSP uviedol, že odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s jeho argumentáciou a skutočnosťami uvedenými v jeho odvolaní, čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces a zároveň jedného zo základných princípov právneho štátu. Konštatoval, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nemožno s ohľadom na obsah vykonaného dokazovania vyvodit' jeden rozumný, presvedčivý a logický argument, ktorý by svedčil v prospech právneho posúdenia veci spôsobom, akým ho pertraktuje odvolací súd, a nakoľko odvolací súd len odkazuje na závery súdu prvoinštančného, ani spôsobom podaným týmto (prvoinštančným) súdom. Ďalej uviedol, že súdy nižšej inštancie porušili ústavnú zásadu zákazu tzv. deformácie dôkazov, v zmysle ktorej je neprípustné, aby súd vyvodzoval a formuloval také skutkové zistenia, ktoré v žiadnom zmysle nevyplývajú z vykonaného dokazovania. Mal za to, že postupom súdov došlo k porušeniu ústavnej zásady voľného hodnotenia dôkazov a rovnosti strán, keď súd v rámci hodnotenia dôkazov zoberal do úvahy len niektoré dôkazy, a to konkrétne tie, ktoré svedčia v prospech žalobcov, ignorujúc pritom súčasne význam, obsah a vzájomnú súvislosť dôkazov produkovaných žalovaným.

3.2. K nesprávnemu právnemu posúdeniu uviedol, že súdy nižšej inštancie nesprávne vyhodnotili vzťah medzi ním a synom žalobcov vyplývajúci z písomnej zmluvy o pôžičke ako právny vzťah neexistujúci, ktorého plnenie tak nebolo možné platne zabezpečiť záložným právom k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcov. Uviedol, že právne posúdenie je v príkrom rozpore s obsahom a textom žalobcami nijako nespochybnenej písomnej zmluvy o pôžičke, ako aj v rozpore s výpoveďami z jeho strany navrhnutých svedkov.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie v zmysle § 447 CSP odmietnuť. Zdôraznili, že žalovaný neuvádza dovolacie dôvody v zmysle § 431 CSP a § 432 CSP. Poukázali na rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/1/2018 a na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/42/2018. Pokiaľ v dovolaní nie je jednoznačne uvedené v čom konkrétne spočíva dovolateľom tvrdená vada zmätočnosti, dovolací súd nie je oprávnený nahrádzať pasivitu dovolateľa. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), vychádzajúc z argumentácie žalovaného, nezistil splnenie predpokladov pre odloženie právoplatnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

10.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

10.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

12. V danom prípade žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keď namieta, že postupom súdov oboch nižších inšancií bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces tým, že súdy nesprávne a neúplne zistili skutkový stav, pretože vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotili a tak dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných

ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu v prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je preto dovolacia námietka žalovaného týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom (ako i súdom prvoinštančným), ktorú tiež bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

15. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (bod 11 ostatná veta). Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný závermi súdov nižších inštancií ohľadom skutočnosti, že v konaní nebolo preukázané odovzdanie požičanej sumy žalovaným synovi žalobcom podľa zmluvy o pôžičke, ktorú uzatvorili, čím nevznikol medzi nimi vzťah z pôžičky, ktorý by bolo možné zabezpečiť zmluvou o zriadení záložného práva.

15.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). V preskúmvanej veci však o takýto extrémny prípad nejde.

15.2. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy a v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon. Žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (čl. 15 Základných princípov CSP). Rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie strán sporu. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj judikáty R 37/1993 a R 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán. V opačnom prípade by okrem iného mohlo dochádzať k rozsiahlym prietahom v konaní, nakoľko by súd nemal oprávnenie odmietnuť ani vykonanie takých dôkazov, ktoré k ustáleniu skutkových okolností prejednávanej veci nevedú, dokonca ho maria.

15.3. V danej veci z rozhodnutia odvolacieho súdu (ako i súdu prvej inštancie) nevyplývajú žiadne deficity v dokazovaní, namietané žalovaným v dovolaní. Odvolací i prvoinštančný súd v rozhodnutiach náležite vysvetlili, z akých dôkazov vychádzali a ktoré považovali za smerodajné pri posudzovaní zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi žalovaným a synom žalobcov ako reálneho kontraktu, zabezpečenú zmluvou o zriadení záložného práva. Odvolací súd v napadnutom rozsudku odôvodnil, prečo pri rozhodovaní nevychádzal z výpovedí svedkov navrhnutých zo strany žalovaného (Q. E. a Ing. M. I.), tiež odôvodnil, ako sa vysporiadal s tvrdeniami žalovaného o návrhu syna žalobcov na splatenie zvyšnej časti pôžičky v jednotlivých splátkach, čím sa vysporiadal so zásadnou odvolacou argumentáciou žalovaného, keď zároveň odkázal, že sa v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi napadnutého prvoinštančného rozsudku, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať, keďže žalovaný ako odvolateľ vo svojom odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa prvoinštančný súd nevysporiadal, a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť zistený skutkový stav a prijaté právne závery (body 7, 8 odôvodnenia).

15.4. Dovolací súd len okrajovo poznamenáva, že pokiaľ ide o tzv. nepriame dôkazy, tieto dokazujú skutočnosť inú, ale takú, z ktorej je možné usudzovať, či sa stala alebo nestala skutočnosť, ktorá je predmetom dokazovania; objasňujú teda dokazovanú skutočnosť pomocou inej skutočnosti, ktorá má k dokazovanej skutočnosti len nepriamy vzťah. Výsledky hodnotenia dôkazov umožňujú súdu prijať záver o pravdivosti skutočnosti, ktorá je predmetom dokazovania, ak na ich základe možno nadobudnúť istotu (presvedčenie) o tom, že sa táto skutočnosť naozaj stala, bez toho aby o tom mohli byť rozumné pochybnosti. Ak vytvárajú výsledky hodnotenia dôkazov podmienky iba pre úsudok, že je možné (viac či menej pravdepodobné), že sa dokazovaná skutočnosť stala, a pripúšťajú aj možnosť (väčšej či menšej pravdepodobnosti) toho, že sa dokazovaná skutočnosť naopak nestala, nemožno urobiť záver o pravdivosti tejto skutočnosti, čo je potom i daný prípad.

15.5. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižšej inštancie, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd nie je treťou inštanciou, a preto sa dovolaním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

16. Rovnako prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

18. Žalovaný podal dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v rámci ktorého nesúhlasil s právnym záverom nižších súdov.

18.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

18.2. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18.3. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

18.4. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

19. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

20. K spôsobu, ktorým žalobca v danom prípade odôvodňuje prípustnosť dovolania (bod 3.2), najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávnych a hmotnoprávnych otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

21. Najvyšší súd predovšetkým uvádza, že žalovaný v rámci podaného dovolania namieta nesprávne vyhodnotenie vzťahu medzi ním a synom žalobcov vyplývajúci z písomnej zmluvy o pôžičke ako právny vzťah neexistujúci, ktorého plnenie tak nebolo možné platne zabezpečiť záložným právom k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcov. Uvádza, že právne posúdenie je v príkrom rozpore s obsahom a textom žalobcami nijako nespochybnenej písomnej zmluvy o pôžičke, ako aj v rozpore s výpoveďami z jeho strany navrhnutých svedkov. Žalovaný „právnu otázku“, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, nijako neformuluje a nie je ju možné vyvodit' ani z obsahu dovolania (§ 124 CSP).

22. Dovolateľ povinne zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom je povinný konkrétne uviesť zásadnú právnu otázku a vysvetliť, prečo z jeho pohľadu je právny záver odvolacieho súdu nesprávny. Dovolateľ súčasne musí jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP zakladá jeho prípustnosť s uvedením konkrétneho dôvodu. Vzhľadom na základný obsah dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku s prihliadnutím na to, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne má dovolanie slúžiť len na nápravu výnimočných najzásadnejších procesných pochybení a na riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry so svojím nezameniteľným vplyvom na posilňovanie právnej istoty (Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, komentár, C. H. Beck, 2016, 1409 s.).

23. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne a riadne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

24. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že na podklade dovolania žalovaného nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum ani v časti dovolania žalobcu podaného podľa § 421

ods. 1 písm. b/ CSP.

25. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

26. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietal existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP.

27. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalobcov na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.